

הבגד בוגד או עושה את האדם?

א. ספר שמות פרק כח

(ב) וְעִשִׂיתָ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחִידָ לְכַבֹּד וּלְתִפְאֶרֶת:

ב. ספר אסתר פרק א

(ד) בְּהִרְאֹתוֹ אֶת עֶשָׂר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדוֹלְתּוֹ יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמֵאֵת יוֹם:

ג. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב/א

'את עושר כבוד מלכותו'. אמר רבי יוסי בר חנינא: מלמד שלבש בגדי כהונה, כתיב הכא 'יקר תפארת גדולתו' וכתוב התם 'לכבוד ולתפארת'.

ד. רמב"ן על שמות פרק כח פסוק ב

לכבוד ולתפארת, שיהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים, כמו שאמר הכתוב 'כחתן יכהן פארי' (ישעיה סא ו'), כי אלה הבגדים לבושי מלכות הן, כדמותן ילבשו המלכים בזמן התורה, כמו שמצינו בכתובת 'ועשה לו כתנת פסים' (בראשית לו ג), שפירושו מרוקמת כדמות פסים, והיא כתנת תשבץ, כמו שפירשתי (לעיל כה, ז), והלבישו כבן מלכי קדם. וכן הדרך במעיל וכתונת... ועל דרך האמת, לכבוד ולתפארת, יאמר שיעשו בגדי קדש לאהרן לשרת בהם לכבוד השם השוכן בתוכם ולתפארת עזם, כדכתיב (תהלים פט יח) כי תפארת עזמו אתה וכתוב (ישעיה סד ו') 'בית קדשנו ותפארתנו אשר הללך אבותינו', וקדשנו הוא הכבוד ותפארתנו תפארת ישראל, ועוד נאמר (תהלים צו ו') 'עוז ותפארת במקדשו'.

ה. אבן עזרא על שמות פרק כח פסוק ב

לכבוד ולתפארת - שיתפארו בהם. כי אין אחד מישראל שילבש כאלה:

ו. ספר החינוך - מצוה צט

משרשי המצוה, היסוד הקבוע לנו כי האדם נפעל לפי פעולותיו ואחריהם מחשבותיו וכוונותיו, והשליח המכפר צריך להתפיס כל מחשבתו וכוונתו אל העבודה, על כן ראוי להתלבש בגדים מיוחדים אליה, שכשיסתכל בכל מקום שבגופו מיד יהיה נזכר ומתעורר בלבו לפני מי הוא עובד... מלבד שיש כענין כבוד לבית ולעבודה בהיות העובד מלובש בלבוש מיוחד לעבודה, וכבר כתבנו כי בהגדלת הבית ובמוראו יתרככו שם לבות החוטאים וישוּבו אל ה'.

ז. רש"י הירש ויקרא פרק ו

משמעות בגדי הכהונה איננה כלפי חוץ, למראית עיני אחרים - אלא כלפי פנים, לתודעת הכהן עצמו; עם לובשו את מדו יעטה טהרת קודש.

ח. מלבי"ם על שמות פרק כח פסוק ב

'ועשית בגדי קדש', הנה הבגדים שצווה לעשות היה כפי הגלוי בגדים חיצוניים, שיספר עניינם איך עשו אותם האומנים במלאכה, אבל באמת היו מורים על בגדים פנימיים שיעשו כהני ה' להלביש בהם את נפשותיהם בדעות ובמידות ובתכונות טובות שהם מלבושי הנפש, ומלבושים אלה לא עשו האומנים, וצווה ה' אל משה שהוא יעשה בגדי קדש אלה, היינו ללמדם תיקון נפשותיהם ומידותיהם באופן שילבישו הוד והדר את נפשם הפנימית, ופני 'ועשית בגדי קדש לכבוד', כי התבאר אצלנו בכל מקום שנפש האדם נקראת בשם 'כבוד' בכתבי הקדש [כמ"ש] 'למען יזמרך כבוד' וכדומה] תעשה בגדי קדש שבהם יתלבש הכבוד שהיא הנפש.

ט. מלבי"ם על שמות פרק כח פסוק ג

'ואתה תדבר'. אולם הבגדים החיצוניים, שהם ירמזו על בגדים הפנימיים, וזה תעשה על ידי אומנים הבקיאים במלאכה, אולם גם אומנים אלה צריך שיהיו חכמי לב, שכבר ביארתי בפירוש ספר משלי בכמה מקומות, כי 'חכם לב' הוא מדרגה גדולה מאד, כי החכם הוא המתנהג ע"פ חוקי החכמה ובכל זאת יש לו עדיין מלחמה פנימית עם היצר, אבל החכם לב הוא שהחכמה שבה להיות קנין בנפשו וממלאה את כל בתי נפשו... ועל זה אמר: 'אשר מלאתיו רוח חכמה' הוא פירוש לחכמי לב, ומפרש מי שרוח חכמה ממלאים את כל לבו. ולא נמצא בלבו מקום ריק לתאוה וליצר ולמחשבות מתנגדות אל החכמה, וחכמי לב אלה יעשו את בגדי אהרן לקדשו, כי הם יבינו על מה ירמזו הבגדים האלה.

י. עקידת יצחק שמות שער נא (פרשת תצוה)

כי כמו שהאדם נכר בלבושו הכרה חזונית אם סוחר אם פרש אם פרוש וכיוצא. כן התחלת הכרת נפשותינו הנעלמות היא בפעולותיהן החזונית כי ודאי מהפעולות יודעו הכחות. כבר נשתמשה הנבואה בזה אצל האל יתעלה מפני שאינו ידוע רק מצד פעולותיו. (ישע"י ס"ג) הדור בלבשו. (דניאל ז') לבושיה כתלג חיוור. (תהלים ק"ד) הוד והדר לבשת. (שם צ"ג) י"י מלך גאות לבש לבש י"י עוז התאזר אף תכון תבל וגו'...

הנה אלה הם שמנה בגדי כהונה אשר צוה ה' לעשות לשרת בקדש אשר ילבשם השלם שבאומה לא לבד להתנאות מהם מחוץ כי אם שיתעטר ויתפאר במעלות המעולות הנרמזות בהם. ובבחינה זו לא נגנזו ולא יגנזו לעולם כי כל אדם מישראל יכול ג"כ לעשותם לעצמו לכבוד ולתפארת בכל זמן ומקום ואין שם משום זרות כי על כן ועל כיוצא בו נאמר על כל האומה (שמו"י י"ט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש כי כלם כעדי ילבשו בגדי כהונה וקדושה. ולהיות זה עצמו התועלת הנפלא המקווה ממנו ית' בסוף כל הטובות אמר הנביא שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי כי הלבשני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני (ישעיה ס"א).

יא. ספר לקוטי הלכות חו"מ - הלכות טוען ונטען הלכה ה

(טו) וְזֶה בְּחִינַת מַה שְּׁצָרִיכִין לְהַחֲזִיר כְּסוּת יוֹם בַּיּוֹם. וְכִסּוּת לַיְלָה בְּלַיְלָה, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב, "כִּי הוּא כְּסוּתָהּ לְבִדָּה הוּא שְׁמֵלְתּוֹ לְעָרוֹ וְכוּ'". **כִּי הַכְּסוּת וְהַשְּׂמָלָה הוּא עֵקֶר בְּחִינַת הַהֲתַפְּאָרוֹת שֶׁל הָאָדָם, כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמַאֲנֵי מַכְבְּדוֹתָא, כִּי הַחֲפָצִים שֶׁל הָאָדָם, בְּפֶרֶט הַבְּגָדִים הֵם מַכְבְּדִין וּמַפְאִירִין אֶת הָאָדָם. וְכִמוֹ שְׁכַתּוֹב לְעִנְיָן בְּגֵדֵי כְּהֻנָּה, "וְעִשִׂיתָ בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ וְכוּ' לְכַבֹּד וּלְתַפְאֶרֶת". וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְהַחֲזִיר כְּסוּת יוֹם בַּיּוֹם וְכִסּוּת לַיְלָה בְּלַיְלָה, **כִּי כָל שְׁנוֹי הַעֲתִים שֶׁהֵם יוֹם וְלַיְלָה וְכוּ', הַכֹּל עַל יְדֵי הַהֲתַפְּאָרוֹת שֶׁה'** יִתְבָּרַךְ מִקְבֵּל מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל **בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַדֵּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית וְכוּ'".** עַל כֵּן תִּכְרַךְ כְּשִׁמְגִיעַ הַיּוֹם צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ כְּסוּת יוֹם שְׁנִמְשָׁךְ מֵהַהֲתַפְּאָרוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְאִיר אוֹר יוֹם וְכֵן כְּסוּת לַיְלָה בְּלַיְלָה, **כִּי שְׁנוֹי הַעֲתִים שֶׁל יוֹם וְלַיְלָה נִמְשָׁךְ מֵהַהֲתַפְּאָרוֹת פְּרָטֵי שֶׁה'** יִתְבָּרַךְ מִקְבֵּל בְּכָל יוֹם עָרֵב וּבֹקֶר מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּפֶרֶטֵי פְּרָטִיּוֹת וְכוּ' וְיִמְשָׁךְ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת כְּסוּת יוֹם וְלַיְלָה. וְעַל כֵּן מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם מְלָבִישׁ עֲרָמִים, וְעַל כֵּן הַזְהִירָה הַתּוֹרָה לְהַחֲזִיר הַמְשָׁכּוֹן כְּסוּת יוֹם בַּיּוֹם וְכוּ', כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְהַאֲרִי בְּחִינַת הַהֲתַפְּאָרוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטֵּל הָעֲנִיּוֹת וְהַהֲלָאוֹת לְגַמְרֵי, **כִּי יַחֲזֵר הַשֹּׁפֵעַ לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַתְּגַלּוֹת הַהֲתַפְּאָרוֹת וְכוּ'".** וְזֶה שְׁכַתּוֹב בְּזֵהר, "כִּי הוּא כְּסוּתָהּ לְבִדָּה הוּא שְׁמֵלְתּוֹ לְעָרוֹ" דָּא צִיצִית וְתַפְלִין. **כִּי צִיצִית וְתַפְלִין הֵם עֵקֶר הַהֲתַפְּאָרוֹת שֶׁה'** יִתְבָּרַךְ מִקְבֵּל מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם כְּפִידּוֹ, וְעַל כֵּן הֵם מְרַמְזִים בְּפֶסוּק זֶה כִּי הוּא כְּסוּתָהּ לְבִדָּה וְכוּ', שְׁמַדְבָּר מִמְצוֹת הַשְּׁבִט הָעֵבוֹט בַּיּוֹם וּבְלַיְלָה, **כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי מְצוֹת הַשְּׁבִט הָעֵבוֹט הוּא בְּשִׁבִיל תַּקְוֹן הַתְּגַלּוֹת הַהֲתַפְּאָרוֹת שֶׁהֵיא בְּחִינַת צִיצִית וְתַפְלִין שְׁמַרְמְזִים בְּפֶסוּק זֶה, כִּי הוּא כְּסוּתוֹ וְכוּ' וְכוּ'".****

יב. רמב"ם יד החזקה הלכות כלי המקדש פרק י

(ד) מצות עשה לעשות בגדים אלו ולהיות הכהן עובד בהן, שנאמר יעשית בגדי קדש ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות'. וכהן גדול ששימש בפחות משמנה בגדים אלו, או כהן הדיוט ששימש בפחות מארבעה בגדים אלו, הוא הנקרא מחוסר בגדים ועבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים, כזר ששימש, שנאמר יוחרגת אותם אבנט והייתה להם כהונה', בזמן שבגדיהם עליהן כהונתן עליהן, אין בגדיהן עליהן אין כהונתם עליהן, אלא הרי הם כזרים ונאמר והזר הקרב יומת:

(ה) כשם שהמחוסר בגדים חייב מיתה ופוסל העבודה, כך היתר בגדים, כגון שלבש שתי כתנות או שני אבנטים, או כהן הדיוט שלבש בגדי כהן גדול ועבד, הי"ז מחלל העבודה וחייב מיתה בידי שמים:

יג. רמב"ם יד החזקה - הלכות ביאת המקדש פרק א

(יד) דין קרועי בגדים ודין פרועי ראש אחד הוא, שנאמר 'ראשיכם לא תפרעו ובגדיהם לא תפרומו ולא תמותו', הא אם עבד והוא קרוע בגדים חייב מיתה בידי שמים, אע"פ שעבודתו כשירה ולא חללה:

יד. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמה/ב

אמר ליה רבי חייא בר אבא לרבי אסי: ... מפני מה תלמידי חכמים שבבבל מצוינין? לפי שאינן בני תורה.

טו. רש"י שבת דף קמה/ב

מצוינין - מצוינין עצמן בלבושים נאים:
מצוינין - מקושטין:
שאינן בני תורה - כל כך, לכבדם כבני ארץ ישראל מחמת תורתם, מכבדים אותם מחמת לבושיהן, שנראין חשובים:

טז. ספר כתב סופר על שמות פרק כח פסוק ב

והנה אמרו חז"ל [שבת קמה]: מפני מה ת"ח שבבבל מצוינים? מפני שאינן בני תורה. ונראה לי לפרש כי בשני דברים יש תועלת להיות מצוין בבגדים בחלוקא דרבנן, חדא - כמו ר' יוחנן שקרא למנא מכבדותא [שם קיג.], כי הוא לתפארת לתלמיד חכם שיהיה מצוין בבגדיו נגד שאר העם. ועוד, יש תועלת לאדם שמתוך שהוא מצוין בבגדיו לא שוכח מעלתו ומצבו, ואינו מתערב עם אחרים ואינו לומד ממעשיהם ותמיד נזכר בבגדיו, וזה היה מעלת ישראל כי היו מצוינים במצרים ומכח זה לא נתערבו בגוים, אבל ר' יוחנן לא היה צריך בגדיו להזכירו, כי בלאו הכי לא היה שוכח ולא התערב באחרים אשר אינם בדומה לו, ולכן קרא למנא רק מכבדותא, כי היה לובש בגדיו לכבוד ולתפארת:

ולפי זה י"ל מפני מה תלמידי חכמים שבבבל מצוינים, דבעוונותנו הרבים שם ליכא כבוד התורה ואדרבא טוב שלא יוכר כי ת"ח הוא, אבל צריכים הם לזה שלא ילמדו ויתערבו בעמא דארעא, והיינו מפני שאינם בני תורה, היינו האחרים אינם בני תורה, או קאי על ת"ח שבבבל עצמם כי בן תורה יקרא מי שעוסק תמיד בתורה לא יפנה דעתו ממנה מאז לעולם, וכמו בן לאב הקשורים תמיד יחד ואין רגע שאינו אב לבנו, כן נקרא העוסק ומחשב תמיד בתורה "בן תורה", אבל לא כן אם רק קובע עיתים ועכ"פ לפעמים מבטל ופונה מעסק התורה ואינו הוגה תמיד בה, זה לא נקרא בן תורה. והנה ההוגה תמיד בתורה בודאי לא ישכח ולא יתערב באחרים, אבל הפונה לפעמים מעסק תורה צריך דבר המזכירו שלא יתערב ויעשה כמעשה אחרים. והיינו מפני מה ת"ח שבבבל מצוינים מפני שאינם בני תורה, וצריכים דבר המזכירם. ואומר מעתה כי משבח את אהרן שלא היה צריך ללבוש בגדי כהונה כדי שיזכור על ידם להיות בקדושה יותר מכל העם, כי בלאו הכי היה פרוש וקדוש, רק לבש בגדים אלו בציווי השם לכבוד ולתפארת. והיינו ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, ולא לכונה אחרת:

יז. יערות דבש, ח"א, דרוש ו

וכן הדבר בבגדים, הוא הדבר שגרם מקדם בספרד הגרוש, הבגדים שלבשו גברים ונשים, וכן הסבה לכל צרות ועין רע מארב פנימי וחיצון, בגדי היקר שעושים להם, וביחוד הנשים והבתולות, וילכו במלבושי זרים, ובעוונותינו הרבים כמה יצאו לתרבות רעה על ידי כן, ומה יתגאה קרוץ מחומר כל רגע מוכן לפגע, ובפרט אנחנו כבושי גולה, חסרי מדע, אבדה שכינת רוח הקדוש מקרבנו, ולפנים בישראל בימים אלו היו נסים מפורסמים בבית המקדש בכהן גדול כמה נסים גלויים, אשרי העם שככה לו אשרי עין ראתה כל אלה, וכל עין דמוע תדמע מאין הפוגות באין רואה חמדת ישראל, ואם כן למה זה יתקשטו וילכו בבגדים נאים, הלא בצע ה' אמרתו ולא חמל נאות יעקב, ומעיד אני עלי שמים וארץ, שלבבי כואב בלבושי בחול בגד מצמר שקורין, ובשבת בגדי משי, ואם אפשר בשבת הוא לכבוד שבת, ומכל מקום בחול עלי לבי דוי, חוטא בל יתגאה קאמרינן, ומה לי ללבוש חוץ ולבוש אמתי מלא פגמים ובהרת וכתמי צואה בלי מקום, אויה לי על שברי.

אמנם נחמתי, כי אליהו הנביא היה לבוש אדרת שער בעלמא, וזה היה לו למעלה, אף שהיה כהן וקרוב למלכות, מכל מקום לא הלך רק באדרת שער כמו שק, ובאו שארי בני אדם החנפים וצבועים לעשות כמעשהו, ולבשו גם כן כך, ובזה נטלו עטרה לעצמם, ולכך הכתוב אומר 'הלובשים אדרת שער למען כחשי', ומאז כאשר נאמרה נבואה זו, הושם לחוק אצל חכמים אמתים, לבלי לטול כל אחד עטרה זו לעצמו, לילך בבגדים נבזים פחותים כמו אליהו, כאלו הוא גם כן מבני עליה, ולא כל הרוצה לטול שם זה יטול, וזהו כוונת מאמרם ז"ל מפני מה תלמידי חכמים שבבבל מצויינים, שאינם בני תורה, כי מבלי היותם כל כך במעלת החכמה ומדע כמו חכמי ארץ ישראל, לא הותר להם ליטול השם ללבוש בגדים פחותים כמו אליהו, ויתר בני עליה מבחינים ערכם שאינם בגדר הזה, ולכך הם מצויינים בבגדיהם וזהו לענוה, כי לא הגיעו למדרגת חכמה מבני עליה כאלהו ותלמידיו הכשרים, וזהו נחמתי בעניי על לבישת בגדים הנ"ל.

יח. ספר בראשית פרק ג

(ז) וַתִּפְקְחֶנָּה עֵינֵי שָׁנֶיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי עִרְמָם הֵם וַיִּתְּפְרוּ עֲלֵהּ תְּאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֶת: (כא) וַיַּעַשׂ יְדֹד אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׂם:

יט. זוהר ח"ב, דף קיא, ע"א

דלית גופא מיומא דהוה אדם הראשון כגופא דיעקב, ושופריה דאדם הראשון, ההוא שופריה ממש הוה ליה ליעקב.

כ. אזנים לתורה, בראשית ג

אין זאת, כי כבר הרגישו שה"בגדים" שלהם, המכסים רק את ערותם, מספיקים רק לטייל בהם בגן ולעמוד בהם לפני בעלי החיים, אבל לא לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכמו שנאמר "הכון לקראת אלהיך ישראל", ולפיכך כאשר שמעו את קול ה' מתהלך בגן, התחבאו וטענו, כי עדין עירומם הם, עד שעשה להם ה' "כתנות" (ולא חגורות) עור וילבשם בגדים המכסים את כל הגוף - רק אז נתקררה דעתם לעמוד בהם לפני הבורא יתברך. ומזה מקור נאמן לתיקון הבגדים בשעת התפלה, שנזכר ברמב"ם (פ"ה מהלכות תפלה) באמרו, ולא יתפלל ברגלים מגולות וכי'. וכן אמרו חז"ל, לאו אורח ארעא לגלויי כרעיה קמי מאריה (חגיגה י"ג).

כא. בנו יעקב, בפירושו לבראשית ג, כא

ד"ה ויעש ה' אלוהים לאדם כתנות עור: הלבוש אינו רק הגנה בפני הקור, אינו רק קישוט, הוא סימן ההיכר הראשוני וההכרחי לחברה אנושית, והיא - בהרגשתו המוסרית של האדם - מותר האדם מן הבהמה. דרגתו וכבודו של האדם ניכרים בסימנים הנתונים במדיו. עצם הלבוש - כבוד הוא לאדם. לכוהנים ניתנים בגדים מיוחדים "לכבוד ולתפארת" (שמות כח, ב).

דרגת הכבוד העליונה שמגיע אליה ילוד אישה היא דרגת הכהן הגדול בהיכנסו אלי קודש הקודשים ביום הכיפורים, והוא לבוש לבנים, כסמל הטהרה והאורה, למען ידמה לאיש "לבוש הבדים" (יחזקאל ט; דניאל י, ה). לכן נאמר עליו בויקרא (טז, ד): "כתנות בד קדש ילבש, ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור... ורחץ במים את בשרו ולבשם", הנאמר ראק בקב"ה (תהלים צג, א): "ה' מלך גאות לבש". אם כן הלבוש הוא סמל כבוד האדם באשר הוא אדם, והעירום - ממהות החיה, והתערות האדם - מסמל פריצות.

בתת ה' בכבודו לאדם ולאשתו כתנות ובהלבישו אותן, נאמר לנו איפוא, שאין הבגד דבר שבהסכמה בלבד, אלא תוספת למעשה בראשית, מעין עור שני שניתן לאדם, מעין גופניות נאצלת יותר. ויפה כתב ר' מאיר בתורתו ברצותו לדמות אדם ליוצרו (בראשית רבה, כ, כט): "כתנות אור" - באשר על הקב"ה נאמר (תהלים קד, ב) "עוטה אור כשלמה".

כב. סנהדרין לז ע"א

רבי זירא אמר: מהכא, "וירח את ריח בגדיו", אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו.

כג. מלבי"ם ויקרא פרק ב

כי תמעול מעל... כי מעילה ובגידה הם פעלים נרדפים ושניהם משותפים ללבושי האדם שיקראו ג"כ בשם מעיל ובגד... כי פועל בגד משותף לבגידה וללבוש. וטעם השיתוף הזה כי כמו שהבגד יתכסה בו האדם עד שלא יתראה עצמו ובשרו, כן יעטף הבוגד בגידתו ומכסהו מחברו, יתראה כאוהב ותחתיו איבה.

כד. מדרש רבה בראשית פרשה כ פסקה יב

ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', בתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב כתנות אור.

כה. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כ/א

אמר ליה רב פפא לאביי: מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא, ומאי שנא אנן דלא מתרחיש לן ניסא? אמר ליה: קמאי הו קא מסרי נפשיהו אקדושת השם, אנן לא מסרינן נפשין אקדושת השם. כי הא דרב אדא בר אהבה: חזייה לההיא כותית דהות לבישא כרבלתא בשוקא, סבר דבת ישראל היא. קם קרעיה מינה, אגלאי מילתא דכותית היא. שיימוה בארבע מאה זוזי, אמר לה: מה שמך? אמרה ליה: מתון, אמר לה: מתון מתון ארבע מאה זוזי שויא:

כו. עין איה / ברכות א / פרק שלישי-מי שמתו / לה. ברכות כ/א

ואמר, בקרעו בקנאתו לדי הכרבלתא, שחשב שאשת ישראל פרצה גדרות המוסר, מתון מתון ד' מאה זוזי שויא. כאומר הנה הזדמן איזה מכשול מהשלטת כח המדמה אפילו בהשלמתו וטהרתו על הכח השכלי המלא חשבונות קרות. אבל היתרון שהי' במתינות, הוא מוגבל, ונערך רק ד' מאה זוזי שויין. אבל המגרעות הבאות לרגלי קרירות הלב, וחיפוש חשבון בשכל אנושי לכל דבר שהוא טוב נשגב, אינו נערך כלל באומדן, כי גדול הוא מאד. ולעומת זה המעלות והיתרונות הבאות מהעבודה התמה, והמוסריות הנעלה מהשלטת הציורים הקדושים בלב בכל עוזם, לא נתנה להספר במספר, "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים".

כז. כוכבי אור, עמ' קצח

המעשה שסיפר רבינו ז"ל מהטענדא ורענדא (מלבוש של כומר). שפעם אחת היה רב אחד שהלך לקבץ נדבות (עבור פדיון שבויים או עבור הכנסת כלה יתומה), והיה צריך איזה מאות אדומים ובא לגביר אחד ותבעו. ואמר לו הגביר כאשר יש אצלו טענדא ורענדא, מלבוש של כומר, שאם ילבש אותה וילך כל הרחובות של העיר לבוש כך, אז ייתן לו כל הכסף הנצרך לו לצדקה הנ"ל. והסכים על זה ועשה כך. ולקח ממנו הכסף הנצרך לצדקה.

ואח"כ ביקש ממנו שייתן לו במתנה המלבוש הנ"ל, ונתן לו. וקודם פטירת הרב הניח צוואה שמזה המלבוש, הטענדא ורענדא, ייעשו לו התכריכין. וכן עשו לו, ונשאר חתיכה קטנה מהרגל שלא הספיק המלבוש הזה, ועשו החתיכה מדבר אחר. ולאחר הרבה שנים היה סיבה שהכריחו לפנות את קברו, ומצאו שכל הגוף היה שלם, ולא שלטה בו רימה, מלבד החתיכה קטנה של הרגל שלא היה מלובש מהטענדא ורענדא.

כח. רש"י על ויקרא פרק טז פסוק לד

(לד) 'ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה. ולהגיז שבחו של אהרן שלא היה לובשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך (ת"כ):

